

Sygn. akt IV Pa 23/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2014r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Katarzyna Antoniak

Sędziowie : SO Jacek Witkowski

SR del. Elżbieta Wojtczuk (spr.)

Protokolant : st.sekr.sądowy Marzena Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2014 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. D.

przeciwko Szkole Podstawowej nr (...) im. J. P. II w S.

o zaległe wynagrodzenie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 lutego 2014r. sygn. akt IV P 857/13

I. oddala apelację,

II. zasądza od powódki A. D. na rzecz pozwanej Szkoły Podstawowej nr (...) im. J. P. II w S. kwotę 225 (dwieście dwadzieścia pięć) zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt IV Pa 23/14

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 19 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z powództwa A. D. przeciwko Szkole Podstawowej nr (...) im. J. P. II w S. o wynagrodzenie zasądził od pozwanej Szkoły Podstawowej nr (...) im. J. P. II w S. na rzecz powódki A. D. kwotę 12 705,60 zł tytułem wynagrodzenia za czas gotowości do pracy z ustawowymi odsetkami od kwot: 2541,12 zł od dnia 2 października 2013 r. do dnia zapłaty; 2541,12 zł od dnia 2 listopada 2013 r. do dnia zapłaty; 2541,12 zł od dnia 2 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty; 2541,12 zł od dnia 2 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty; 2541,12 zł od dnia 2 lutego 2014 r. do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie powództwo oddalił, zasądził na rzecz powódki od pozwanego kwotę 1800 zł tytułem kosztów procesu oraz wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 2541,12 zł.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego było wynikiem następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

A. D. jest zatrudniona w Szkole Podstawowej nr (...) im. J. P. II w S. od 1.09.2007r. jako nauczyciel. W roku szkolnym 2012/2013 A. D. świadczyła pracę w wymiarze 16/18 pensum.

Wyrokiem z 20.09.2013r. w sprawie sygn. akt IV P 518/13 tut. Sąd ustalił, że A. D. łączy ze Szkołą Podstawową nr (...) im. J. P. II w S. umowa o pracę na czas nieokreślony od 1.09.2008r. Powyższe orzeczenie uprawomocniło się z dniem 12.10.2013r. Dnia 1.10.2013r. A. D. poinformowała dyrektora Szkoły, że jest do jej dyspozycji na 16/18 etatu w związku z zapadłym wyrokiem z dnia 20 września 2013 r.

Sąd Rejonowy opierając swoje ustalenia na całokształcie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie stwierdził, że ustalony stan faktyczny jest bezsporny. Sporna pozostawała jedynie jego interpretacja w świetle obowiązujących przepisów.

Sąd pierwszej instancji jako podstawę prawną swojego rozstrzygnięcia wskazał przepis art. 81 § 1 kp, zgodnie z którym pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszeregowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania - 60% wynagrodzenia, przy czym wynagrodzenie to nie może być jednak niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów. Możliwość zastosowania tego przepisu wobec nauczyciela wynika z treści art. 91c ust. 1 KN oraz orzecznictwa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 7.07.2000r., I PKN 721/99, OSNP 2002/2/37).

Sąd Rejonowy wskazał, że uzewnętrznienie przez pracownika jego gotowości do wykonywania pracy może nastąpić przez każde jego zachowanie objawiające w dostateczny sposób jego zamiar kontynuacji stosunku pracy (art. 60 kc w zw. z art. 300 kp), a więc zarówno pisemnie, ustnie, jak też przez każde inne zachowanie objawiające wolę pracownika wobec pracodawcy w dostateczny sposób (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 3.06.1998r., I PKN 161/98, OSNAPiUS 1999/11/365). Podniesiono, że w przedmiotowej sprawie powódka ujawniła po raz pierwszy zamiar powrotu do pracy pismem dostarczonym pozwanej 1.10.2013r. Z kolei we wrześniu 2013r. powódka nie składała pracodawcy takiej deklaracji. W toku procesu w sprawie sygn. akt IV P 518/13 powódka także nie podejmowała czynności (również o charakterze procesowym, np. oświadczenia zawarte w pozwie lub innych pismach, podjęcie prób ugodowych), z których wynikałaby w sposób dostateczny jej wola niezwłocznego podjęcia pracy (zgłoszenie gotowości do pracy).

W niniejszym procesie pozwana nie podważała gotowości powódki do świadczenia pracy. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że pracownikowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości określonej w przepisie art. 81 § 1 kp w sytuacji, gdy pracodawca nie dopuszcza go do wykonywania pracy w błędnym przekonaniu, że stosunek pracy ustał (por. wyroki Sądu Najwyższego z 4.10.1994r., I PRN 72/94, OSNAPiUS 1995/4/47; z 7.07.2000r., I PKN 721/99, OSNAPiUS 2002/2/37 oraz z 13.01.2005r., II PK 113/04, OSNP 2005/16/244).

W ocenie Sądu Rejonowego powódka nie mogła świadczyć pracy na rzecz pozwanej, gdyż doznała przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy.

Wyrokiem z dnia 20.09.2013r., który uprawomocnił się 12.10.2013r., ustalono, iż strony łączy umowa o pracę na czas nieokreślony od 1.09.2008r. Na dzień wydawania orzeczenia w niniejszej sprawie stosunek pracy między stronami trwał nadal. Brak było zatem przeszkód leżących po stronie pracownika, które nie pozwalałyby mu faktycznie świadczyć pracy. Jedyną przyczyną, która uniemożliwiała powódce przystąpienie do pracy, było stanowisko pozwanej prezentującej pogląd, iż powódka powinna poprzedzić niniejszy proces wytoczeniem i wygraniem powództwa o dopuszczenie do pracy. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powyższe stanowisko pozwanej okazało się błędne.

Sąd wskazał, że przepis art. 81 § 1 kp nie uzależnia nabycia prawa do wynagrodzenia za okres gotowości do pracy od uzyskania ochrony prawnej żądania dopuszczenia do pracy. Statuuje dwie przesłanki, które w żaden sposób nie odnoszą się do tego roszczenia. Mając na uwadze, że zostało stwierdzone, iż strony nadal łączy stosunek pracy, a

pracownik zgłasza chęć powrotu do pracy, zbędne i nielogiczne byłoby jeszcze domaganie się dopuszczenia do pracy, skoro zgłoszenie gotowości do wykonywania pracy zawiera w sobie to żądanie.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że powódka co do zasady nabyła prawo do wynagrodzenia wynikającego z art. 81 § 1 kpc za dochodzony okres z pominięciem wynagrodzenia za wrzesień 2013r., skoro – jak sama przyznała – w tym miesiącu nie zgłaszała pracodawcy gotowości do pracy.

Mając na uwadze wysokość wynagrodzenia wynikającego z zaświadczenia złożonego przez pozwaną Sąd zasądził na rzecz powódki kwoty po 2.541,12 zł tytułem wynagrodzenia za czas gotowości do pracy za okres od października 2013r. do lutego 2014r. z ustawowymi odsetkami liczonymi od terminu wymagalności wynikającego z treści art. 39 ust. 3 KN.

Z uwagi na fakt, że ostatnio powódka świadczyła pracę w wymiarze 16/18 godzin tygodniowo i do dnia wyrokowania wymiar ten nie został w żaden sposób zmieniony na mocy porozumienia stron lub wypowiedzenia jednej ze stron stosunku pracy, zasadne było ustalenie wysokości wynagrodzenia powódki wynikającego z jej osobistego zaszeregowania określonego stawką lub miesięczną proporcjonalnie do tego wymiaru etatu.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu uregulowaną w art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc, art. 109 kpc oraz treścią § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.800 tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

O rygorze natychmiastowej wykonalności Sąd orzekł na podstawie art. 477² § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając wyrok w zakresie punktu II zarzucając mu:

- obrazę prawa materialnego art. 60 k.c. w zw. z art. 300 k.p. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, iż powódka była gotowa do świadczenia pracy na rzecz pozwanej dopiero od 1 października 2013 r., w sytuacji gdy powódka była gotowa do świadczenia pracy od początku roku szkolnego tj. od 1 września 2013 r. W tym celu wniosła pozew o ustalenie, iż strony łączy umowa o pracę na czas nieokreślony od dnia 01.09.2008 r. Ponadto powódka nie podjęła innego zatrudnienia i oczekiwała na dopuszczenie jej do pracy u pozwanej. Pozwana natomiast nie kwestionowała okoliczności pozostawania powódki w gotowości do pracy, a więc oświadczenie woli powódki o zamiarze podjęcia pracy od 1 września 2013 r. wyrażone w sposób konkludentny dotarło do adresata i adresat rozumiał jego treść;

-obrazę prawa materialnego art. 81 § 1 k.p. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że powódka nie była gotowa do świadczenia pracy na rzecz pozwanej od dnia 01.09.2013 r., co skutkowało odmową przyznania jej wynagrodzenia za ten okres, w sytuacji gdy powódka była gotowa do świadczenia pracy od początku roku szkolnego tj. od 01.09.2013 r.;

- obrazę prawa procesowego art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie dowolnej, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny dowodów i uznanie, że powódka była gotowa do świadczenia pracy dopiero od października 2013 r.;

-obrazę prawa procesowego art. 229 kpc poprzez przyjęcie, iż powódka nie była gotowa do świadczenia pracy w miesiącu wrześniu 2013 r., pomimo że pozwana nie podważała w procesie gotowości powódki do świadczenia pracy, a więc wiedziała o możliwości podjęcia pracy przez powódkę bez konieczności składania odrębnych oświadczeń powódki w tym zakresie.

Podnosząc powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 2541,12 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 2 września 2013 r. do dnia zapłaty ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w

Siedlcach IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i nie zasługują na uwzględnienie zarzuty w niej podniesione.

Wszystkie zarzuty apelacyjne sprowadzają się do zakwestionowania przez skarżącą okoliczności ustalonej przez Sąd pierwszej instancji, że nie pozostawała ona w gotowości do świadczenia pracy w miesiącu wrześniu 2013 r.

Sąd Okręgowy podziela w całości ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i dokonane na ich podstawie rozważania prawne, uznając tym samym je za własne, co powoduje że nie zachodzi potrzeba ich powtórznego przytaczania. Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i przy ocenie tego materiału nie uchybił przepisowi art. 233 § 1 kpc. Sąd ocenił wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego.

Ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Rejonowy odpowiada regułom z art. 233 § 1 kpc, a więc jest wyczerpująca, wszechstronna i swobodna. Nie uchybia zasadom logiki i doświadczenia życiowego. Zasada swobodnej oceny dowodów określona przepisem art. 233 § 1 kpc wyraża się w ocenie według własnego przekonania Sądu, opartego na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków. Wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza natomiast uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy dowodowej i wiarygodności. Wszystkim wskazanym wyżej kryteriom odpowiada – zdaniem Sądu Okręgowego- ocena dowodów dokonana przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd Rejonowy nie uchybił również przepisowi art. 81 § 1 k.p. Wymieniony przepis stanowi ogólną podstawę prawa pracownika do wynagrodzenia w sytuacji, gdy wykonał on swe zobowiązanie i świadczył gotowość do wykonywania pracy, ale doznał przeszkód ze strony pracodawcy. Przepis ten nie będzie znajdował zastosowania, jeśli dany przypadek nieświadczenia pracy spowodowany przez pracodawcę został osobno uregulowany normą o węższym zakresie zastosowania, na zasadzie *lex specialis derogat legi generali*.

Nabycie przez pracownika prawa do wynagrodzenia mimo niewykonywania pracy, jeśli jest on gotowy do jej świadczenia, które jest niemożliwe z przyczyn od niego niezależnych, wynika z konstrukcji zobowiązań stron w stosunku pracy. Pracownik jest zobowiązany do wykonywania pracy pod kierownictwem pracodawcy, zatem jego zobowiązanie polega w pierwszej kolejności na świadczeniu gotowości do wykonywania pracy i oczekiwaniu na polecenia pracodawcy. Pracodawca jest zobowiązany do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Jeśli zatem pracodawca nie zatrudnia pracownika lub nie realizuje obowiązku kierowania jego pracą w taki sposób, aby mógł on pracę wykonać (np. nie wskazuje mu zadań do wykonania), to narusza w ten sposób swe podstawowe zobowiązanie ze stosunku pracy. Dlatego to pracodawcę obciążają negatywne konsekwencje takiego stanu rzeczy w postaci obowiązku zapłaty wynagrodzenia.

W zakresie zastosowania art. 81 § 1 k.p. wyróżnić można dwie sytuacje:

- 1) niemożność świadczenia pracy przez pracownika z powodu niedopuszczenia go do wykonywania pracy przez pracodawcę;
- 2) przeszkodę o charakterze na przykład technicznym, organizacyjnym, która uniemożliwia wykonywanie pracy mimo gotowości pracownika.

Pracownik nabywa prawo do wynagrodzenia za okres nieświadczenia pracy w wyżej opisanych okolicznościach, jeśli był gotów do jej wykonywania. Zakres pojęcia gotowości do wykonywania pracy wzbudził kontrowersje w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego.

Pozostawanie w gotowości do pracy jako pojęcie prawne (art. 81 § 1 k.p.) oznacza, że pracownik jest zdolny do wykonywania pracy od strony psychofizycznej, przejawia zamiar podjęcia pracy, który jest znany pracodawcy, pozostaje z pracodawcą w kontakcie umożliwiającym wezwanie go do pracy. Niekiedy w definicji gotowości do pracy wskazuje się na konieczność pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy, rozumianej jednak jako stan, w którym pracownik może na wezwanie pracodawcy niezwłocznie podjąć pracę. Elementem gotowości do wykonywania pracy jest też wyraźne uzewnętrznienie zamiaru podjęcia wykonywania pracy wobec pracodawcy, które może być dokonane w dowolnej formie: osobiście, przez stawienie się w miejscu pracy, listownie, telefonicznie, pocztą elektroniczną.

W gotowości do wykonywania pracy pozostaje pracownik, który zgłosił pracodawcy wolę podjęcia zatrudnienia i czeka na wezwanie do podjęcia wykonywania pracy. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 października 2013 r., II PK 16/13 stwierdził, że „Przy ocenie zachowania należytej miary staranności pracowniczej wymaganej i koniecznej do nabycia wynagrodzenia z tytułu gotowości do pracy (art. 81 § 1 k.p.) za sporny dłuższy okres zatrudnienia, pracownik powinien aktywnie manifestować pozostawanie w stanie permanentnej (stałej) gotowości do natychmiastowego podjęcia i świadczenia pracy w uzgodnionym miejscu, czasie i rozmiarze pracy, co wymaga co najmniej systematycznego lub periodycznego powiadamiania pracodawcy o miejscu przebywania i sposobach wezwania pracownika do świadczenia pracy w formach dostatecznie informujących pracodawcę o stanie gotowości do pracy (art. 60 i 61 k.c. w związku z art. 300 k.p.), co najmniej przez comiesięczne żądanie wypłaty wynagrodzenia z tytułu gotowości do pracy, które - tak jak wynagrodzenie za pracę wykonaną - jest płatne w każdym miesiącu zatrudnienia w miejscu i terminie wypłaty wynagrodzeń za pracę (art. 81 § 1 w związku z art. 86 § 1 k.p.).”

W przedmiotowej sprawie powódka A. D. wyraziła swoją gotowość do podjęcia pracy w piśmie z dnia 01.10.2013 r. po wydaniu przez Sąd Rejonowy w Siedlcach dnia 20 września 2013 r. w sprawie o sygn. akt IV P 518/13 wyroku ustalającego, że strony łączy umowa o pracę na czas nieokreślony od dnia 1 września 2008 r. (k. 6 akt sprawy). Wyraźnie w niniejszym piśmie powódka wskazała, iż na skutek powyższego wyroku z dnia 20 września 2013 r. jest do dyspozycji pracodawcy na 16/18 części etatu. Z treści pozwu o ustalenie istnienia stosunku pracy w sprawie o sygn. akt IV P 518/13 Sądu Rejonowego w Siedlcach, z dokumentów zgromadzonych w wymienionej sprawie ani z treści wypowiedzi powódki na rozprawie dnia 16 września 2013 r. nie wynika, aby zgłaszała ona pracodawcy pozostawanie w gotowości do podjęcia pracy od 01.09.2013 r. Wszczęcie przez powódkę procesu o ustalenie istnienia stosunku pracy na czas nieokreślony nie zwalniało powódki od aktywnego manifestowania względem pracodawcy jej stanu prawnej i faktycznej gotowości do świadczenia pracy. Powódka natomiast biernie oczekiwała na zakończenie postępowania w sprawie o sygn. akt IV P 518/13 Sądu Rejonowego w Siedlcach, od wyniku którego zależał jej powrót do pracy i żądanie wynagrodzenia w powyższej sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego samo wniesienie pozwu o ustalenie nie jest wystarczające do uznania, że powódka deklarowała pracodawcy gotowość do pracy do 01.09.2013 r. Nadmienić należy, że pozew w sprawie IV P 518/13 został wniesiony przez powódkę z dnia 16 lipca 2013 r., kiedy to stosunek pracy między stronami istniał na podstawie umowy o pracę z dnia 30.08.2012 r. na okres od 01.09.2012 r. do 31 sierpnia 2013 r. Przed dniem 01 września 2013 r., ani też we wrześniu 2013 r. powódka nie złożyła pracodawcy oświadczenia woli na piśmie czy też ustnie o gotowości do pracy od 01.09.2013 r. Tym samym zasadnie Sąd pierwszej instancji uznał, iż nie zostało udowodnione aby powódka w miesiącu wrześniu 2013 r. pozostawała w gotowości do pracy, wobec czego nie przysługuje wymienionej za ten miesiąc wynagrodzenie.

Nieuprawnione jest również stanowisko powódki, iż pozwany nie kwestionował w toku procesu okoliczności pozostawania powódki w gotowości do pracy i okoliczność ta powinna być uznana przez Sąd pierwszej instancji jako fakt przyznany. Wskazać bowiem należy, iż pozwany w toku całego procesu wnosił o oddalenie powództwa, kwestionując tym samym wszystkie przesłanki do przyznania wynagrodzenia za czas pozostawiania w gotowości do pracy wynikające z art. 81 § 1 kp.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, iż zarzuty apelacyjne są bezzasadne, a tym samym, iż zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w dnia 19 lutego 2014 r. odpowiada prawu.

. O kosztach procesu za drugą instancję Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.)

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację.